

Inès Marie Laetitia Églantine Isabelle de Seignard de la Fressange este un supermodel, designer de modă și producător de parfumuri francez. S-a născut pe 11 august 1957 în Gassin (Franța), ca fiică a lui André Jean Bernard de Seignard, Marchiz de La Fressange, aristocrat și agent de bursă francez, și a Ceciliei Sanchez-Dávila, un manechin ilustru, rudă apropiată cu doi foști președinți ai Columbiei, Alfonso López Pumarejo și Alfonso López Michelsen. Bunica ei, Marchiza Simone de La Fressange, născută Lazard, a fost moștenitoarea imensei averi bancare Lazard, ulterior măritându-se cu doi miniștri francezi: Maurice Petsche și Louis Jacquinot.

Inès a crescut într-un castel de secol XVIII aflat în apropierea Parisului. A studiat la Tournelle Institution din Courgent, apoi la Notre-Dame de Mantes-la-Jolie Institution din Yvelines și, finalmente, la École du Louvre din Paris.

Având o înălțime de 1,80 metri și o greutate de 50 de kilograme, și-a început cariera de manechin în 1974, la vârsta de șaptesprezece ani. Foarte curând a devenit cunoscută ca “manechinul vorbitor”, pentru că, spre deosebire de colegele sale, era mereu dispusă să discute cu jurnaliștii de modă și să-și exprime opiniile despre profesia sa și despre modă, în general.

În 1983 a devenit primul manechin care a semnat un contract de exclusivitate: a fost angajată de Karl Lagerfeld, la Casa Chanel. Colaborarea lor a luat sfârșit în 1989. În 1991, cu sprijinul brandului de lux Orcofi, Inès și-a creat propriul brand, „Inès de la Fressange”, și și-a deschis un boutique pe Avenue Montaigne, la numărul 12: vindea diferite produse, inclusiv parfumuri create în regiunea din care provenea bunicul său. Brandul a cunoscut un succes imediat atât în Franța, cât și în Statele Unite ale Americii și în Japonia. Din 2013 a devenit designerul brandului japonez Uniqlō. În 2016 și-a lansat și propria linie de modă.

Colette Maciet

Prefață de Inès de la Fressange

## HAUTE COUTURE

traducere din limba franceză de  
INES HRISTEA



## CUPRINS

Prefață.....	7
1. Avandpremieră.....	11
2. Premieră de atelier. Casa Hanae Mori.....	31
3. Karl Lagerfeld. Casa Chanel.....	44
4. Monsieur de Givenchy. Casa Givenchy.....	82
5. John Galliano. Casa Givenchy.....	100
6. Alexander McQueen. Casa Givenchy.....	113
7. Monsieur Saint Laurent. Casa Yves Saint Laurent ..	121
8. Monsieur Gaultier. Casa Jean-Paul Gaultier.....	143
9. Lars Nilsson. Casa Nina Ricci.....	148
10. Ultima etapă. Couture & Co. Paris.....	150
Glosar.....	162
Cine au fost? .....	167
Mulțumiri.....	173

Esti  
ceea ce  
Citi Esti

întotdeauna să păstreze stima și respectul premierului sau premierei sale de atelier.

Colette s-a ridicat întotdeauna la înălțimea așteptărilor – la fel cum în copilărie izbutea mereu niște splendide „cruciulițe“ cusute cu acul –, iar mulțumirile și felicitările pentru munca ei au venit sub forma privirilor complice ale marilor maeștri precum Lagerfeld, Saint Laurent ori Givenchy.

INÈS DE LA FRESSANGE

1

## AVANPREMIERĂ

– Croitorie sau coafură? m-a întrebat mama.

I-am recunoscut tonul sec, obișnuit. Însă, de data asta, chiar nu aveam idee ce-ar fi trebuit să-i răspund...

– Croitorie sau coafură? a repetat ea. Ai paisprezece ani și, dacă renunți la școală, va trebui să muncești.

Am înțeles că nu era în interesul meu să tergiversez răspunsul prea mult timp.

Însă, în adâncul sufletului, nu aveam vreo preferință pentru vreuna dintre aceste meserii. Amândouă îmi conveneau, iar tot ce conta atunci era să nu-l mai văd niciodată pe profesorul de matematică, cel care reușise să mă facă să simt scârbă față de școală în general.

În schimb, aveam o mică strângere de inimă față de profesorul care mă învăța engleză. Făcuse totul ca să mă facă să nu renunț la școală, convins fiind că aveam capacitățile necesare, ba chiar mai mult, să reușesc să intru la liceu. Cu toate astea, îmi ajunsese.

Aveam abia paisprezece ani și nu știu dacă îmi dădeam seama realmente în ce măsură răspunsul pe care trebuia să i-l dau mamei avea să-mi condiționeze tot restul vieții...

– Deci? Croitorie sau coafură?

Am ridicat din umeri.

În cele din urmă, am ales croitoria. Pur și simplu fiindcă sora tatălui meu, Marthe Duval, lucra la Chanel.

Chanel... Casa care nu poate fi disociată de Mademoiselle Chanel... Știam că i se spunea Coco, la fel ca mie: am porecla asta de când eram foarte mică. În mod sigur, era un semn. Voiam să cred asta. La drept vorbind, mai auzisem numele Chanel. De mii de ori, pe puțin. Știam că era șic, dar nimic altceva. Totuși, bănuiam că mătușii Marthe îi mergea bine acolo.

Era anul 1960. În buzunar țineam diploma de studii, dar nu aveam habar ce-mi rezerva viața. După ce a vorbit cu premierul de atelier, Marthe a reușit să-mi obțină o întâlnire cu Madame Gisèle Poitevin, secunda de atelier a celui care avea să-mi devină șef, dar nu la Maison Chanel, ci la magazinul Trois-Quartiers, de pe Boulevard de la Madeleine.

A fost primul interviu de angajare din viața mea. Și a venit multă lume: mama, mătușa și Madame Gisèle. Acum nu-mi mai amintesc ce s-a discutat de fapt. Mi s-a cerut măcar părerea? Nu mai sunt sigură, dar un lucru e clar: n-a durat mult și am fost angajată. Astfel, pe 26 septembrie 1960, eu, Colette, în vârstă de paisprezece ani, am pășit ca ucenică peste pragul intrării celei mari de la numărul 31 de pe Rue Cambon. În acea epocă, toată lumea trecea pe acolo.

Cum să uit prima mea zi de lucru?

Mă văd și acum urcând treptele scării aceleia mitice. Azi, doar la simpla ei vedere, imaginile a nenumărate defilări de modă îmi revin în minte. Dar atunci, în acea zi, singura imagine care mi-a însoțit pașii, treaptă după treaptă, a fost aceea a propriului meu chip reflectat de mii de ori de oglinzile fragmentate care bordează scara. Un chip care, indubitabil, îmi trăda aprehensiunea. Din întâmplare, eram însoțită de mătușa mea.

Când ușa atelierului s-a deschis... Ce șoc! Toate femeile dinăuntru erau atât de bătrâne... Azi surâd la acest gând, căci unele dintre ele aveau doar câțiva ani în plus față de mine, însă, prin comparație cu colegile mele de școală, ce diferență! Cum să-mi găsesc locul printre acele doamne?

Din fericire, o aveam pe Marthe. Mătușa era o femeie jovială, caldă, simpatică... Aș spune chiar puțin „ole-ole” uneori. Tot ce detesta mama... Dar asta e o altă poveste.

Maison Chanel, Rue Cambon, Place Vendôme... Totul era nou... O altă lume, chiar o altă planetă, prin comparație cu periferia mea. Ca să ajung la muncă, trebuia ca în fiecare zi să trec prin mahalaua din Nanterre, să iau autobuzul până la Pont de Neuilly, apoi metroul, până la Concorde, și apoi să merg pe jos, până la numărul 31 de pe Rue Cambon.

Încă din prima zi mi-a fost limpede că nici nu se punea problema să întârzii: nici la atelier, nici acasă. Nu știu de care dojenire mă temeam mai mult...

Însă voiam să ies din mediul meu și să nu mă mai întorc la școală, așa că trebuia să mă descurc, ca să mă fac utilă și să mă dovedesc eficientă. Foarte repede, cotidianul meu a căpătat o anumită rutină. În fiecare dimineață, misiunea

mea era aceeași: să curăț masa șefilor și să așez lucrurile în ordine, să pregătesc țesăturile și să le ordonez în funcție de comenzi, apoi să mă asigur că toate blaturile de lucru erau impecabile. De asemenea, trebuia să fac „turul cratițelor”, adică să le cer tuturor lucrătoarelor gamelele, ca să le duc la bucătărie, unde să fie reîncălzite.

Pe parcursul zilei, le asistam pe „primele mâini”, care îmi dădeau sarcini minore, totuși esențiale: de exemplu, să merg la magazie să le aduc furnituri ori să duc modelele între cabine și atelier.

La încheierea zilei, făceam curățenie în atelier, strângeam acele, acopeream țesăturile și creațiile în lucru. Din nou, totul trebuia să fie impecabil. Nu se pune problema să uit de ceva ori să mă opresc la „merge și așa”, căci întotdeauna s-ar fi găsit un binevoitor care să mă arate cu degetul. Într-un atelier, când ești ucenică, două calități sunt cruciale: răbdarea și receptivitatea. De asta mi-am dat seama foarte repede.

În fiecare clipă trebuia să fiu cu ochii în patru. Trebuia să fiu pregătită să mă fac utilă, chiar înainte să mi se adreseze vreo solicitare. Și, cum sunt curiosă și muncitoare, am întâmpinat această provocare chiar cu entuziasm. Am înțeles curând că regulile erau reguli și că ele trebuiau să fie respectate întru totul. Astfel, într-o seară, doamnele din atelier au terminat puțin mai devreme. La rândul meu, mi-am încheiat treaba mai repede. Am acoperit țesăturile și am pus la locul lor fiarele de călcat care fuseseră lăsate în dezordine. Atunci a venit șeful, care, cu o voce ce nu admitea să fie contrazis, a anunțat: „Nu e încă ora de plecare!” Și a împrăștiat tot ceea ce ordonasem eu până atunci. Ora era oră, iar mesajul era mai mult decât clar: dacă voiam

să avansez pe scara ierarhică, atunci trebuia să respect regulile, să fiu disciplinată și atentă.

Studiam cum lucra fiecare „primă mână”. Dacă voiam să urc mai sus, trebuia să învăț. Așa că priveam și, din când în când, strecuram și câte o întrebare sau două. Era ca și cum aș fi învățat o limbă străină: atâtea cuvinte tehnice, atât de precise! Cu cât mai repede deprindeam regulile, metodele și gesturile, cu atât mai repede aveam să-mi depășesc stadiul de ucenică. Dar, pentru asta, trebuia să-mi depășesc și o frică viscerală... aceea de telefon. Căci, dimineața, înainte să merg la cabine să aduc modelele comandate de cliente și refăcute, pentru a le distribui „primelor mâini” calificate din atelier, trebuia neapărat să telefonez la cabine, întrucât era posibil ca anumite modele să fi fost deja duse la un alt atelier. Înainte să ajung la casa de modă de pe Rue Cambon nu mai pusesem niciodată mâna pe un telefon. Familia mea era prea modestă ca să avem așa ceva în casă. În schimb, la Chanel, telefonul era un instrument esențial: făcea legătura între atelier și cabine. Îmi era atât de frică să nu comit vreo gafă, încât preferam să alerg de la un etaj la altul, chiar și fără model. Totuși, chiar dacă urcam și coboram scările sărind câte patru trepte odată, pierdeam timp, iar asta nu-i convenea nimănui. Așa că n-am mai avut ce face: a trebuit să-mi înving timiditatea și teama de a nu greși cumva numărul sau de a nu mă adresa cumva persoanei greșite și... am pus mâna pe telefon.

Dar neliniștile legate de telefon nu se comparau cu cele pe care le resimțeam dacă mă intersectam pe Rue Cambon cu Mademoiselle, când aceasta ieșea de la Ritz. Se spunea că, în fiecare seară, temându-se de singurătate,

Mademoiselle dormea în acest palat, aflat la doar câțiva pași de casa de couture. Atunci, dacă din întâmplare mă nimeream în spatele ei, pe același trotuar, traversam cât mai repede posibil și o rupeam la fugă, ca să fiu sigură că ajungeam la numărul 31 înaintea ei și că urcam prima scara, într-un suflet.

Mademoiselle... când acest nume era pronunțat, toată lumea fremăta. De frică. În 1960, Mademoiselle era deja o doamnă în vârstă. Avea șaptezeci și doi de ani. Își purta părul vopsit negru ca pana corbului. Era suplă, slabă chiar. Întotdeauna perfect elegantă, în taior, niciodată fără pălărie și perle.

Era probabil o femeie decepționată și, în mod cert, dură. Avea o privire sfredelitoare, vorbea sacadat, cu afirmații definitive. În fiecare zi îmi era teamă ca nu cumva să mi se adreseze ori să mă certe. Mai rău chiar, ca nu cumva să mă dea pe ușă afară. Toate știam că lucrurile se puteau termina din două cuvinte... Ca atunci când l-a întrebat pe un premier de atelier ce căuta acolo, iar acesta i-a răspuns: „Dumneavoastră m-ați angajat.“ La care Mademoiselle i-a replicat: „A, nu, nu te vreau!“ Omul a fost concediat pe loc. Genul acesta de anecdotă terifia pe toată lumea și circula cu viteza fulgerului.

În 1960, Mademoiselle era cunoscută pe întreg globul. Americanii erau înnebuniți după creațiile Chanel. De altfel, Statele Unite au fost cele care i-au permis lui Coco să revină în lumina reflectoarelor în anii 1950. În Franța, oamenii nu erau încă dispuși să-i ierte „poveștile“ din timpul războiului: antisemitismul ei latent și amorurile ei dubioase. Dar, în 1952, când americanii au declarat-o genială, noi, francezii, n-am avut ce face decât să le urmăm exemplul...

Mademoiselle nu venea niciodată în atelier. Probabil fiindcă îi aduceau aminte de începuturile ei. După ce urcase pe scara socială datorită propriei voințe, încăpățânării, dar și întâlnirilor ei utile, nici nu se mai punea problema ca Mademoiselle să privească în urmă, la aceea care fusese o orfană săracă.

Spre deosebire de alți couturieri pe care i-am cunoscut pe parcursul carierei, Mademoiselle nu lucra după crochiuri, fiindcă nu știa să deseneze. În schimb, știa ce voia. Le distribuia țesăturile premierilor și premierelor de atelier, explicându-le ce-și imaginase pentru fiecare material în parte. Apoi șeful de atelier tăia țesăturile după un tipar de bază. De exemplu, pentru jachete, principiul era mereu același: laterale înguste, o cusătură pe mijlocul spatelui și fără cusătură pe față.

Mademoiselle avea fixațiile ei. Nu suporta ca angajații să folosească clești de prindere pe țesături. Trebuia să găsim alte soluții. Odată ce modelul de bază era finalizat, urma prezentarea în studio. Iar Mademoiselle îl modifica fără să clipească, intrând în el direct cu foarfeca.

N-am vrut să mă limitez în simplul rol de observator tăcut. Așa că, foarte curând, am hotărât să mă ambiționez, să fac mai mult decât să mătur ori să duc gamelele. Așa că m-am apropiat de o „primă mână“, Michèle. S-o privesc era o sursă de informații, dar mai ales șansa de a începe să lucrez și eu. De exemplu, în calitate de ucenică, aveam sarcina să recuperez o piesă (o jachetă ori un mantou), odată ce aceasta era finisată și controlată de șeful de atelier, și s-o duc la „Livrări“, la subsol, împreună cu fișa de comandă semnată de una dintre directoarele salonului, Madame Paule Jamet sau Madame Citroën. Ce senzație! De fiecare dată când țineam în mână un model terminat, aveam

impresia că mă aflam în posesia celei mai mari comori din toate timpurile... O responsabilitate pe care adoram să mi-o asum.

La Chanel totul era ierarhizat. Nu era chiar ca la armată, dar pe-aproape: aveam o organizare piramidală și precisă. La bază se aflau ucenicele. Apoi, prin observații atente și demonstrând oarecare aptitudini, ucenicele puteau să spere să devină „a doua mână, debutantă”. În continuare veneau posturile de „primă mână, debutantă”, „primă mână, calificată” și „secundă de atelier”. În cele din urmă, Sfântul Graal: premiera de atelier. Premiera de la *atelier flou*, unde se lucrau rochiile de seară de cocktail și rochiile de mireasă, sau premiera de la *atelier tailleur*, unde se realizau jachetele, mantourile și pantalonii. Întotdeauna *flou*-ul a făcut mai multe fete să viseze, dar la *tailleur* e adesea mult mai dificil de lucrat.

Să devină premieră e probabil visul oricărei ucenice. În mod cert, al meu a fost. Deși atunci mi se părea ceva îndepărtat și de neatins, totuși îmi doream ca într-o zi să devin „Madame Colette”. Căci în ateliere exista o regulă: odată ce obțineai postul demn de un chef cu stea Michelin, brusc prenumele îți era precedat de „Monsieur” sau „Madame”. Ca semn de recunoaștere și de respect. În schimb, în calitate de simplă cusătoreasă, dacă aveai același prenume ca o altă fată, imediat erai rebotezată: nimeni nu voia să riște să încurce acele. Eficiența și disciplina erau mai importante decât identitatea nou-venitelor.

Eu aveam atunci abia paisprezece ani, totuși nu voiam să pierd timpul. Ca atare, am hotărât ca, în fiecare sâmbătă, să merg la cursurile de la *Chambre Syndicale de la*

*Couture*. Ceea ce nu întotdeauna era ușor după o săptămână de muncă intensă. Dar voiam cu adevărat să progrez. Însă cursurile acestea trebuia să le urmez cu discreție. Nici nu se punea problema ca *Mademoiselle* să afle ce făceam. Nu suporta ca o persoană să urmeze cursuri ca să învețe croitoria. Pentru ea, „*savoir-faire*-ul se învață prin muncă”. Motivul probabil că trebuia căutat în partea de istorie personală a vieții sale.

Nu-și lucrase ea singură primele creații și primele plăării, grație celor câteva cunoștințe de bază învățate în orfelinat? E adevărat, inspirația, spiritul ei descurcăreț și capacitatea ei de a simți *l'air du temps* înaintea oricui altcuiva o transformaseră pe Coco în *La Grande Mademoiselle*. Asta și câteva întâlniri, mai mult sau mai puțin intime, care o ajutaseră să se lanseze pe orbită, dacă mi se permite să mă exprim astfel.

Eu voiam să-mi iau diploma CAP\*, căci asta mi se părea esențial. Mi-ar fi dat un sentiment de siguranță și m-ar fi ajutat să câștig timp, să învăț mai repede și mai eficient. Iar eforturile mele s-au dovedit a fi fructuoase. La doi ani după sosirea la Chanel, în octombrie 1962, am devenit „a doua mână, debutantă”. Imediat după, în noiembrie, am obținut și diploma CAP – în acea lună celebră, ce avea să intre în istorie din cauza decesului lui Kennedy în Dallas. Imaginile cu Jackie în taiorul Chanel roz au făcut înconjurul lumii, devenind mitice, deși într-un context trist. Din fericire, frumoasa Romy Schneider a oferit lumii o imagine mai relaxată și mai vie a aceluiași faimos taior Chanel.

---

\* CAP, acronim al Certificat d'Aptitude Professionnelle, diplomă acordată absolvenților școlilor profesionale (n. tr.).

În calitate de „a doua mână, debutantă“, puteam acum să ajut la confecționarea mânecilor, la mascarea capselor și la brodarea prinderilor de tip „moș și babă“. Era un început.

Doi ani mai târziu, în octombrie 1964, am devenit „primă mână, debutantă“, fără să mai trec prin etapa „a doua mână, calificată“. Se pare că dorința mea de a lucra bine fusese remarcată, căci era ceva rar să sari peste o treaptă ierarhică. Acum, în sfârșit, puteam să cos zilnic, să „trag de ac“. Ce bucurie... să fiu una dintre verigile lanțului de creație.

Apoi, finalmente, în 1965, am ajuns „primă mână, calificată“. O etapă sacră: acum eram aptă să realizez o piesă de la cap la coadă. Dar nu totul era atât de simplu pe cât ar părea. Pentru călcarea cusăturilor aveai nevoie de multă experiență, ca și pentru montarea mânecilor și realizarea butonierelor de la jachete și mantouri, întrucât toate aceste operațiuni sunt realizate manual. Însă, în fiecare zi, simțeam că mai progresam un pic sub privirea binevoitoare a lui Monsieur Jean, care conducea atelierul. Monsieur Jean avea alura lui Luis Mariano, semăna foarte bine cu el. Era blând, cu toate că, la nevoie, știa și cum să te dojenească. Nu era nici tolerant, nici autoritar. Nu știam atunci că acest om avea să-mi fie mentor, iar gentilețea lui, ancoră. Mă amuza când soția îl apela și-l vedeam cum protesta. Nu dădea impresia că acasă ar fi domnit vreun amor nebun. Pe urmă am înțeles că în viața lui mai exista cineva.

Monsieur Jean avea onoarea – dar și dificila sarcină – de a-i prezenta modelele lui Mademoiselle. Pentru nimic pe lume n-aș fi vrut să fi fost în locul lui. Mademoiselle putea să fie extrem de dură și adesea se arăta atât de imprevizibilă. Felicitările și încurajările nu erau stilul ei.

O să-mi amintesc întotdeauna o situație când, în perioada de colecție, Monsieur Jean i-a arătat un taior pe care tocmai îl terminasem. Pe un ton sec, Mademoiselle i-a spus: „Monsieur Jean, dumneata pleci în spate. O păstrez pe tânăra care a făcut taiorul.“ Îmi aduc aminte foarte bine de acest moment precis și de panica mea. Apoi Mademoiselle s-a întors spre mine și mi-a spus: „El nu înțelege nimic, așa că acum tu o să ascuți cu atenție ce-ți spun.“ În timp ce mi se adresa, tăia și iar tăia din taior, sub privirile mele îngrozite. Cu cât Mademoiselle tăia mai mult, cu atât eu mă descompuneam mai tare: eram în ajunul prezentării. Asta era mania ei: să taie cu foarfecile. De altfel mereu avea o foarfecă atârnată de gât. Acum se fixase pe partea inferioară a mânecii, la nivelul subsuoarei. Nu voia ca jacheta să se miște. După plecarea lui Mademoiselle, Monsieur Jean mi s-a adresat la rândul lui: „Ce ți-a zis?“ Neștiind ce să-i răspund cu exactitate, m-am auzit rostind: „Doar ce trebuie să fac, după modificările ei.“ Monsieur Jean n-a fost pe deplin convins, îndoindu-se că Mademoiselle nu mai adăugase și una-două remarci dure!

În cursul acestei perioade, mi-am dedicat tot timpul meseriei. Uneori mi se întâmpla să mă întorc târziu acasă, la părinți. Ceea ce o deranja în mod special pe mama, care nu era prea blândă. De când începusem să lucrez, ea era cea care îmi lua salariul, lăsându-mi, ca bani de buzunar, doar o sumă mică. Oricum banii nu erau mulți: ca ucenică, eram plătită cu 75 de centime de franci pe oră...

Seara, când mai lucram în plus, cosând o ținută ca o favoare făcută vreunei prietene, mama protesta și-mi cerea să-i plătesc curentul. E adevărat că părinții mei n-au stat niciodată pe roze.